

Wegetatywne rozmnażanie drzew i krzewów – materiały dla uczniów

Cechą charakterystyczną rozmnażania wegetatywnego (bezpłciowego) jest to, że nowe osobniki roślin pozostają albo ze specjalnych części wegetatywnych roślin — z rozłogów, cebul, cebulek pąkowych itd., albo bezpośrednio z organów wegetatywnych lub ich części jak: odcinki łodyg, korzeni, liści, części bulw, bulwocebul, łusek cebul — jest to tzw. fragmentacja.

Przy rozmnażaniu wegetatywnym nowy organizm może mieć cechy młodości, gdy cechy te ma część rośliny, z której powstał, lub też cechy dojrzałości, jeżeli część rośliny, z której powstał znajdowała się w stadium dojrzałości. Nowa roślina może więc zakwitnąć w pierwszym lub następnym roku swego istnienia.

Wegetatywne rozmnażanie roślin drzewiastych ma duże znaczenie zarówno w nauce jak i praktyce, głównie w hodowli selekcyjnej, gdy hodowcy zależy na tym, aby otrzymać takie potomstwo, u którego przejawiałaby się żądana cecha rozwoju, która ukształtowała się w roślinie matecznej lub w jej części.

Przy rozmnażaniu wegetatywnym można roślinę rozmnożyć szybko w ciągu 2—3 lat i o wiele szybciej otrzymać nasiona.

Przy pracach selekcyjnych rozmnażanie wegetatywne umożliwia szybkie otrzymanie większej ilości jednorodnego materiału roślinnego o określonej i ściśle tej samej dziedziczności.

Rozmnażanie wegetatywne roślin drzewiastych za pomocą sadzonek (zrzewów) jest w praktyce stosowane od dawna. Niektóre gatunki, jak np. wierzby, topole, są prawie wyłącznie rozmnażane w ten sposób. Dużą rolę rozmnażanie wegetatywne odgrywa w sadownictwie i jest stosowane na szeroką skalę między innymi przez szczepienie odmian owocowych i jagodowych.

Wyróżnia się dwie podstawowe metody wegetatywnego rozmnażania roślin — rozmnażanie autowegetatywne i heterowegetatywne.

Rozmnażanie autowegetatywne. Polega na uzyskaniu nowego organizmu roślinnego z części rośliny matecznej, która wytwarza brakujące organy. Autowegetatywnie rozmnaża się rośliny przez zrzezy pędowe (zrzez = część pędu rośliny pozyskana w celu otrzymania organizmu potomnego), korzeniowe oraz przez podział, odrosty, kopczykowanie lub odkłady, a w warunkach laboratoryjnych — także przez kultury tkankowe.

Zrzezy pędowe dzielimy na **zielne** i **zdrewniałe**. Zrzezy zielne są to niezdrewniałe części pędów z liśćmi lub igłami, pobrane z rośliny matecznej w okresie wegetacji. Zrzezy zdrewniałe są to części pędu z odpowiednią liczbą pączków, pozyskane w okresie spoczynku roślin.

Zrzecami korzeniowymi nazywamy części korzeni, które po wysadzeniu regenerują brakujące organy i tworzą nowe rośliny.

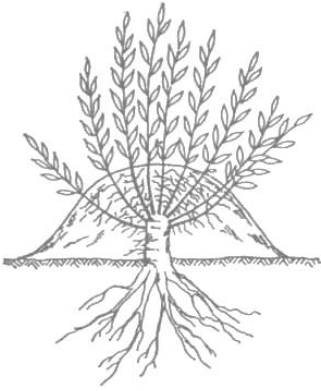
Rozmnażanie roślin przez **podział** lub **odrosty** korzeniowe to wykorzystanie naturalnego sposobu rozmnażania roślin.

Przez podział (dzielenie) rozmnaża się przeważnie krzewy lub krzewinki.

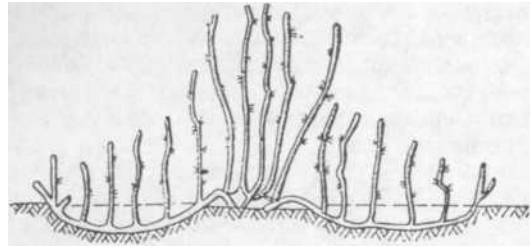
Kopczykowanie polega na tym, że młode niezdrewniałe pędy obsypujemy ziemią, zwiększając jej warstwę w miarę wyrastania pędów. W dolnej części obsypanych pędów na skutek sprzyjających warunków wytwarzają się korzenie przybyszowe.

Rozmnażanie przez **odkłady** polega na przygięciu wyrosniętych, zwykle zeszłorocznych pędów i odkładaniu ich na ziemi. Odkłady **zwykłe** umożliwiają uzyskanie z każdego pędu krzewu tylko jednej nowej rośliny. Odkłady **płaskie** są stosowane u roślin drzewiastych o długich pędach w celu otrzymania z jednego odłożonego pędu wielu roślin.

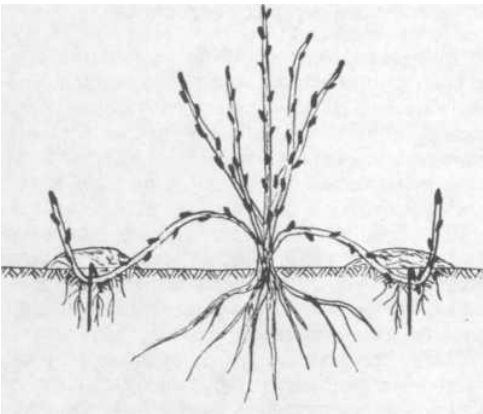
Rozmnażanie heterowegetatywne. W jego wyniku otrzymuje się nową roślinę przez zespolenie (zrośnięcie się) dwóch różnych organizmów roślinnych. Uzyskuje się to przez szczepienie pobranego z innej rośliny zrazu (zraz = odcinek pędu z pączkiem szczytowym lub z 3—5 pączkami bocznymi) na roślinie-podkładce.

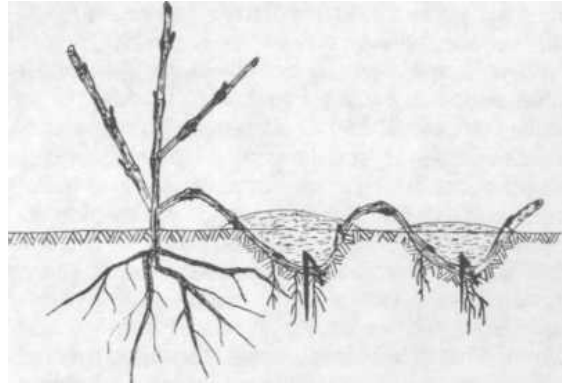
Kopczykowanie

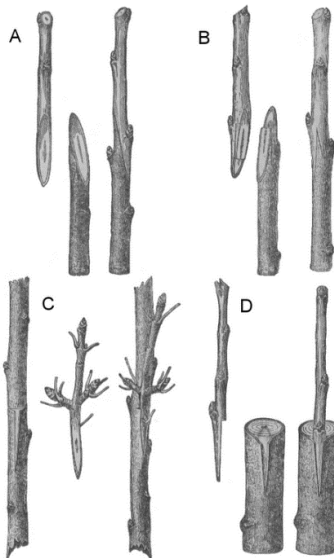
Odkłady płaskie

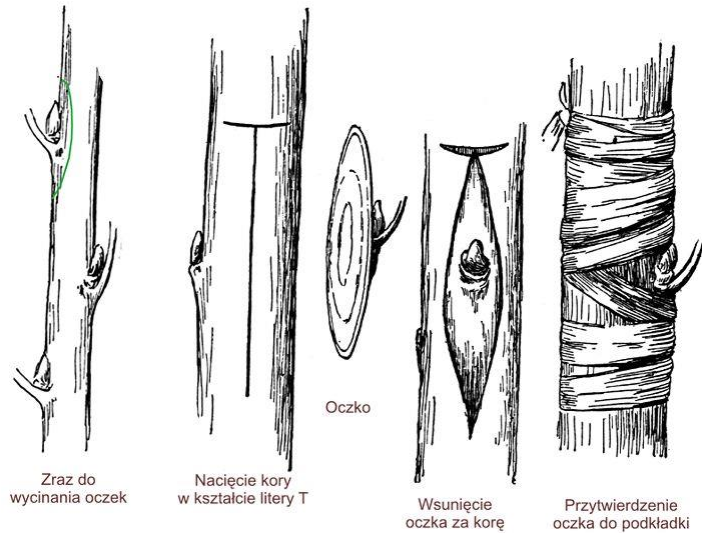
Odkłady zwykłe

Odkłady powtarzane

zrzezy

Oczkowanie